

**AANWIJZING ZZ-02
VERVOER, OPSLAG EN BEMONSTERING VAN
ZAAIZADEN OOGST 2021**

De vaste commissie voor zaaizaden heeft voor het vervoer, de opslag en de bemonstering van zaaizaden de volgende aanwijzingen vastgesteld.

De aanwijzingen zijn per hoofdstuk als volgt ingedeeld:

1. Vervoer	2
1.1 Identificatie	2
1.2 Vervoer van teler naar bewerker.....	2
1.3 Vervoer ongeschoond suikerbietenzaad	3
1.4 Vervoer ongerepeld vlas en ongeschoond lijnzaad.....	3
2 Onder toezicht nemen van niet te velde gekeurd zaad	3
2.1 Niet te velde gekeurd zaad dat tot het verkeer is toegelaten	3
2.2 Niet te velde gekeurd zaad dat nog niet tot het verkeer is toegelaten	3
3. Opslag	4
3.1 Algemeen	4
3.2 Opslag ongeschoond zaad op het telersbedrijf	4
3.3 Opslag en identificatie 'ongekeurd materiaal'	4
3.4 Ontvangst en opslag op het vlassersbedrijf.....	4
3.5 Opslag van meer dan één partij in één silo	4
3.6 Opslag geschoond zaad	4
4. Monsternamen en partijkeuring geschoonde partijen	5
4.1 Algemeen	5
4.2 Beoordeling homogeniteit	5
4.3 Monster- en partijkeuring	5
4.4 Bemonstering granen van silo's.....	6
5. Bemonstering van ongeschoonde partijen granen, peulvruchten en fijne zaden	7

1. Vervoer

1.1 Identificatie

Bij vervoer in zakken, kisten en containers moet elke zak, kist of container zijn voorzien van een label. Vindt het vervoer losgestort plaats, dan moet elke vracht met vervoerslabels zijn geïdentificeerd. Bij vervoer en opslag van prebasis- en basiszaad moeten de vervoerseenheden goed worden afgesloten; dit om vermenging of verwisseling te voorkomen. Bij vervoer van losgestort zaad wordt het aantal benodigde vervoerslabels gemaakt op basis van opslag in kisten.

1.2 Vervoer van teler naar bewerker

Het vervoer van de teler naar bewerker kan op twee manieren plaatsvinden, te weten zonder of met transportdocument.

a) Vervoer zonder transportdocument

Vervoer zonder transportdocument is mogelijk als bij de aangifte de bestemming van het zaad wordt opgegeven. In dit geval wordt elke verpakkingseenheid voorzien van een vervoerslabel (model 14). De NAK stelt de benodigde vervoerslabels tijdig ter beschikking aan de teler. Op de labels zijn de gegevens van de te vervoeren partij vermeld.

Bij vervoer in kisten moet de teler aan elke kist een vervoerslabel bevestigen. Bij vervoer van losgestort zaad op een wagen, auto of tankauto gaan de vervoerslabels in de cabine mee met de vracht. Bij ontvangst worden ze ingenomen door de bewerker of opslaghouder.

Bij los vervoer op een wagen, auto of in kisten moet elke vracht gewogen worden.

De bewerker moet de volgende gegevens van alle aangevoerde partijen aan de NAK verstrekken:

- soort;
- ras;
- generatie;
- perceelnummer;
- aantal ontvangen eenheden;
- ontvangen gewicht;
- datum ontvangst;
- opgeslagen in;
- evt. opmerkingen.

b) Vervoer met transportdocument

Als de bestemming van het zaad bij de aangifte niet bekend is c.q. niet wordt opgegeven, moet het vervoer worden gedekt door een transportdocument. De NAK stelt dit document samen met de vervoerslabels tijdig ter beschikking van de teler. De identificatie van de vervoerseenheden vindt plaats zoals genoemd onder 2.1.

De teler is verplicht het transportdocument met de eerste vracht mee te geven aan de vervoerder, nadat hij alle relevante gegevens heeft ingevuld en het transportdocument heeft ondertekend. De vervoerder moet het transportdocument aan de ontvanger afgeven.

Zodra de laatste vracht van een partij is aangevoerd, moet de ontvanger het voor de bewerker/opslaghouder bestemde deel van het transportdocument volledig invullen met vermelding van het gewicht en van zijn handtekening voorzien.

Bij de controle door de NAK wordt het transportdocument, met daarop de handtekening van de teler en de ontvanger, door de keurmeester ingenomen en ondertekend. De ontvanger krijgt de voor hem bestemde kopie, nadat daarop de gegevens van de teler en ontvanger zijn vermeld.

Zie voor los vervoer van goedgekeurd zaad tussen verwerkingsbedrijven de aanwijzingen GV-03 (punt 2.5) en ZG-03 (punt 5).

1.3 Vervoer van ongeschoond bietenzaad

Het vervoer van partijen ongeschoond zaad van de teler rechtstreeks naar de kweker mag zonder transportdocument plaatsvinden. Voor vervoer van ongeschoond of halfbewerkt zaad (zowel uit Nederlandse teelt als na import) is tussen onderdelen van hetzelfde kweekbedrijf geen transportdocument nodig.

Het vervoer van ongeschoond of halfbewerkt zaad van en naar een opslag- of bewerkingsinrichting moet gedekt zijn door een transportdocument.

Het vervoer van de teler naar de kweker kan met een label van de kweker plaatsvinden. Tijdens het vervoer van en naar een opslag- of bewerkingsinrichting moet de partij met NAK-vervoerslabels (model 14) zijn geïdentificeerd.

1.4 Vervoer ongerepeld vlas en ongeschoond lijnzaad

Bij **ongerepeld vlas** mag per vracht alleen te velde goedgekeurd materiaal van hetzelfde ras en dezelfde generatie worden verladen. Bij de categorie gecertificeerd zaad mogen partijen van verschillende generaties op één wagen worden vervoerd, mits het vlas in balen of rollen is geperst. Bij vervoer van ongerepeld vlas en ongeschoond lijnzaad moet elke eenheid (baal, rol, kist, etc.) worden voorzien van een vervoerslabel.

Bij **zaadbollen** en **ongeschoond lijnzaad** mogen met één vracht verschillende generaties/rassen worden vervoerd, mits de verpakkingseenheden gesloten zijn.

2. Onder toezicht nemen van niet te velde gekeurd zaad

2.1 Niet te velde gekeurd zaad dat tot het verkeer is toegelaten

Niet te velde gekeurd zaad van rassen of gewassen, waarvan de handel als zaaizaad door de EU is toegestaan, moet op het bedrijf van de teler onder toezicht worden genomen.

Het vervoer naar een bewerker moet plaatsvinden met een vervoerslabel, waarop tenminste staat vermeld: rasnaam, partijnummer en 'niet te velde gekeurd zaad'. Bovendien moet het vervoer gedekt zijn door een transportdocument waarop de rasnaam, het partijnummer en de hoeveelheid worden vermeld. De teler moet dit document voor akkoord tekenen.

2.2 Niet te velde gekeurd zaad, dat nog niet tot het verkeer is toegelaten

2.2.1 Op verzoek van een handelaar kan niet te velde gekeurd zaad van rassen of gewassen waarvan de handel als zaaizaad bij de EU is aangevraagd maar nog niet is toegestaan, op het bedrijf van de teler onder toezicht worden genomen. Voor het vervoer van deze partijen gelden de voorschriften van punt 2.1.

2.2.2 Ook mag op verzoek van een handelaar, het niet te velde gekeurde zaad, waarvan de handel als zaaizaad door de EU nog niet is toegestaan, **tijdens de aanvoer in de oogstperiode** van de teler naar de handelaar onder toezicht worden genomen. Voor vastlegging van de partij wordt een monster genomen en een ingevuld transportdocument afgegeven aan de aanvrager. In plaats van de teler moet de aanvrager dit transportdocument tekenen, nadat de aanduiding 'de teler' op dit biljet is doorgehaald. In twijfelgevallen kunnen inlichtingen bij de teler worden ingewonnen.

Het toezicht houdt in dat de partijen in de administratie worden opgenomen en van een partijkaart worden voorzien. Bemonstering en onderzoek mogen plaatsvinden en de resultaten van het onderzoek mogen worden meegedeeld aan het bedrijf.

Niet te velde gekeurde zaaizaad heeft alleen betrekking op rassen, die zijn geplaatst op de Nederlandse Rassenlijst. Indien de houder van de partij geen rasnaam opgeeft, dan moet voor de te volgen werkwijze contact worden opgenomen met de NAK.

3. Opslag

3.1 Algemeen

Elke partij ongeschoond zaad moet tijdens de opslag zijn geïdentificeerd. Bij opslag in zakken, kisten, jumbozakken of octabins moet elke eenheid zijn voorzien van een vervoerslabel (model 14). Indien bij opslag in zakken pallets worden gebruikt, kan met één vervoerslabel per pallet worden volstaan. Wordt het zaad los opgeslagen, dan moet elke partij zijn geïdentificeerd. Verder moet elke partij worden voorzien van een partijkaart waarop naast de gebruikelijke partijgegevens het aantal eenheden, het gewicht per eenheid en de totale partijgrootte staan vermeld.

Te velde goedgekeurde partijen van hetzelfde ras en dezelfde categorie mogen na weging worden samengevoegd.

Bij de controle op de opslag wordt nagegaan of de hoeveelheid van de partij in redelijke verhouding staat tot de oppervlakte van het perceel waarvan het zaad afkomstig is.

3.2 Opslag van ongeschoond zaad op het telersbedrijf

Bij opslag in silo's moet aan de silo een label worden bevestigd of moet een siloschema worden gemaakt waarop de rasnaam, de generatieaanduiding en het perceelsnummer zijn vermeld. Bij opslag in kisten moeten de kisten per partij bij elkaar worden opgeslagen en moet de partij van een partijkaart worden voorzien. Aan elke kist moet een label worden bevestigd, waarop de rasnaam, de generatieaanduiding en het perceelsnummer zijn vermeld.

3.3 Opslag en identificatie 'ongekeurd materiaal'

Indien op een bewerkingsbedrijf ook ongekeurd materiaal wordt opgeslagen en/of bewerkt, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- Er moet een duidelijke scheiding worden aangebracht tussen zaaizaad en ongekeurd materiaal. Dit houdt in dat het ongekeurde materiaal in een bepaald gedeelte of hoek van het magazijn wordt opgeslagen,
- Elke opslageenheid van het consumptiemateriaal moet zijn voorzien van een leverancierslabel met daarop de soortnaam en de aanduiding 'consumptie'.

3.4 Ontvangst en opslag op vlassersbedrijf

De vlasser moet ten behoeve van de NAK een plattegrond maken en een deugdelijke administratie bijhouden. Hierin worden alle aangevoerde vrachten en de datum van aanvoer ingevuld.

Vóór de aanvoer van de nieuwe oogst moet de vlasser een overzicht van alle overjarige partijen aan de NAK verstrekken. Daarnaast moeten de overjarige partijen in de administratie en op de plattegrond van het nieuwe seizoen worden opgenomen met vermelding van het oogstjaar.

Met het oog op een efficiënte benutting van de droogcapaciteit mogen losgestorte partijen bollen worden samengevoegd. Uiteraard is dit alleen toegestaan bij goedgekeurde partijen van hetzelfde ras en dezelfde generatie.

3.5 Opslag van meer dan één partij in één silo

Het bedrijf moet bij ontvangst van elke vervoerseenheid de vervoerslabels innemen. Aan de silo moet een vervoerslabel worden bevestigd of er moet een siloschema worden gemaakt met daarop de soort, het ras en de generatie. Daarnaast moet per silo een registratie worden bijgehouden van alle partijen die in de silo zijn opgeslagen.

3.6 Opslag geschoond zaad

Bij opslag van geschoond zaad in silo's moet een vervoerslabel aan de silo worden bevestigd of er moet een siloschema worden gemaakt met daarop de soort, het ras en de generatie. Daarnaast moet per silo een registratie worden bijgehouden van alle partijen die in de silo zijn opgeslagen.

Bij opslag van geschoond zaad in kisten moet aan elke kist een vervoerslabel worden bevestigd met daarop tenminste de rasnaam, de generatieaanduiding, het partij- of telernummer en het oogstjaar. Bovendien moet aan elke partij een partijkaart worden bevestigd met dezelfde gegevens, het totaalgewicht en het aantal kisten.

Bij opslag in zakken moet elke partij ook van een partijkaart worden voorzien. Indien de zakken op pallets zijn gestapeld, moet elke pallet van een vervoerslabel worden voorzien.

4. Monstername en partijkeuring geschoonde partijen

4.1 Algemeen

De bemonstering vindt plaats volgens ISTA-methoden. Bij bemonstering voor afgifte van een ISTA-attest moeten de verpakkingseenheden gesloten zijn overeenkomstig punt 4 van ZG-03 en punt 2 van GV-03. Bemonstering uit niet-gesloten eenheden is alleen toegestaan als het monster wordt genomen voor NAK-certificering; elke eenheid moet daarbij zijn geïdentificeerd.

Indien een partij vóór certificering wordt ontsmet, moet de keurmeester in de gelegenheid worden gesteld uit de geschoonde niet-ontsmette partij een monster te nemen.

De maximum partijgrootte voor monstername is:

- 40.000 kg voor maïs;
- 30.000 kg voor granen, soja en peulvruchten (incl. wikken en lupine);
- 25.000 kg voor zonnebloem;
- 20.000 kg voor bietenzaad;
- 10.000 kg voor fijne zaden (grassen*, klavers, lucerne, facelia, kanariezaad, brassica's, bladrammenas, lijnzaad, karwij, gele mosterd en blauwmaanzaad).

*Bedrijven kunnen door de NAK worden erkend voor een grotere partijgrootte tot maximaal 25 ton volgens ISTA-regels. Voor erkenning is een heterogeniteitsonderzoek vereist. Bedrijven die tot 1 juli 2013 hebben meegedaan aan het tijdelijk experiment van de ISTA kunnen zonder dit onderzoek worden erkend.

4.2 Beoordeling homogeniteit

De keurmeester moet elke partij visueel beoordelen op homogeniteit. Daarbij moet op de plaats van beoordeling voldoende licht zijn.

De beoordeling gebeurt aan de hand van de volgende kenmerken/eigenschappen:

- kleur;
- uiterlijke hoedanigheid (doppen, strootjes, stokjes enz.);
- vermengingen;
- wilde haver.

Indien de homogeniteit onvoldoende is, wordt de partij niet bemonsterd, tenzij eerst menging plaatsvindt of de afwijkende delen worden verwijderd.

4.3 Monster- en partijkeuring

Wilde haver

Partijen zaaizaad moeten bij de monster- en partijkeuring vrij zijn van wilde haver. Als bij de partijkeuring of het monsteronderzoek wilde haver in granen wordt gevonden, is de partij definitief afgekeurd. Herbemonstering en heronderzoek is niet toegestaan. Wordt bij andere gewassen dan granen wilde haver in de partij of het monster aangetroffen, dan kan de partij na bewerking opnieuw voor keuring worden aangemeld.

4.4 Bemonstering granen in silo's

Silo's mogen worden bemonsterd op voorwaarde dat de inhoud niet groter is dan 200 ton geschoond zaad. Bemonstering is mogelijk met de volgende apparatuur:

- a. de lange dubbelwandige monsterboor;
- b. vacuümbemonsteringsapparatuur (niet toegestaan bij bemonstering voor een ISTA-attest);
- c. automatische monstername apparatuur.

Voor bemonstering met de onder a. en b. genoemde apparatuur geldt als voorwaarde dat de inhoud van de silo op alle gewenste plaatsen is te bereiken.

De automatische bemonsteringsapparatuur moet goedgekeurd zijn door de NAK. De voorwaarden daarvoor staan in aanwijzing ZZ-01. Aanvullend worden de volgende voorwaarden gesteld:

- De afstelling moet zodanig zijn dat van elke 500 kg een hoeveelheid zaad wordt genomen;
- Per 5.000 kg moet tenminste een hoeveelheid zaad van 1 kg worden verkregen.

4.4.1 Opslag van bemonsterd zaad in een silo

Aan een silo, waarin bemonsterd zaaizaad is opgeslagen, mag niet zonder toestemming van de NAK worden toegevoegd of afgenomen. Aan deze silo moet een vervoerslabel zijn bevestigd of er moet een siloschema worden gemaakt, waarop alle gegevens betreffende het aanwezige zaad zijn vermeld.

4.4.2 Beslissing omtrent goed- of afkeuring

Afkeuring

Als bij de homogeniteitbeoordeling blijkt, dat de inhoud van een silo niet voldoende homogeen is of indien één of meer monsters niet aan de eisen voor goedkeuring voldoet(n), wordt de hele inhoud van de silo afgekeurd. De afkeuring is voorlopig. Nadat de inhoud van de silo in kisten is weggezet kunnen, met inachtneming van de maximale partijgrootte, homogene partijen worden gemaakt die afzonderlijk kunnen worden bemonsterd en onderzocht.

Bij silopartijen van granen en erwten mag het verschil tussen het hoogste en het laagste 1.000-korrelgewicht van de deelpartijen niet meer dan 3 gram respectievelijk 18 gram bedragen.

Goedkeuring

Als alle monsters afkomstig van één silo aan de eisen voldoen, wordt de hele inhoud van de silo goedgekeurd en als volgt ingedeeld in kiemkrachtgroepen en graden van waardering:

- a. indien alle monsters voldoen aan de eisen voor kiemkrachtgroep I resp. II, wordt gehele inhoud van de silo aangeduid als kiemkrachtgroep I resp. kiemkrachtgroep II;
- b. als één of meer monsters voldoen aan de eisen voor kiemkrachtgroep II en de rest aan de eisen voor kiemkrachtgroep I, wordt de hele inhoud van de silo aangeduid als kiemkrachtgroep II;
- c. indien alle monsters voldoen aan de eisen voor Waardering I resp. II wordt de hele inhoud van de silo aangeduid als Waardering I resp. Waardering II;
- d. als één of meer monsters voldoen aan de eisen voor Waardering II en de rest aan de eisen voor Waardering I, wordt de hele inhoud van de silo aangeduid als Waardering II.

Het bedrijf mag in deze gevallen de inhoud van de silo opzakken en, met inachtneming van de maximale partijgrootte, homogene partijen voor bemonstering en certificering klaarmaken, waarna de monsters van de afgezakte partijen worden onderzocht.

4.4.3 Certificering

Het goedgekeurde zaaizaad, opgeslagen in één silo moet voor certificering gereed worden gemaakt door samenstelling van partijen waarvan de maximale grootte als volgt is:

- 40.000 kg voor maïs
- 30.000 kg voor granen, soja en peulvruchten (incl. wikken en lupine)

Indien bij de partijkeuring, waarbij o.m. speciaal aandacht aan de homogeniteit moet worden besteed, geen afwijkingen worden geconstateerd, kan de partij worden gecertificeerd.

5. Bemonstering van ongeschoonde partijen granen, peulvruchten en fijne zaden

Op grond van een monster genomen uit een ongeschoonde partij mag een partij, worden goed- of afgekeurd mits:

- het ongeschoonde monster voldoet aan de normen voor vochtgehalte, kiemkracht en gezondheidstoestand en de partij na bemonstering niet wordt gedroogd. Deze laatste voorwaarde geldt niet als wordt belucht met koude lucht en het vochtgehalte niet meer dan 0.5% boven de norm ligt;
- een monster uit de geschoonde partij is genomen en beoordeeld en onderzocht op de overige factoren.

Hiervoor komen in aanmerking in zakken, kisten, silo's (tot circa 200 ton en waarvan alle lagen goed zijn te bemonsteren) opgeslagen ongeschoonde partijen.

Bemonstering moet plaatsvinden overeenkomstig de voorschriften voor de geschoonde partijen. Om voor goedkeuring in aanmerking te komen, moeten alle per opslageenheid afzonderlijk genomen monsters op vochtgehalte worden onderzocht en voldoen aan de gestelde norm. Indien het ongeschoonde zaad niet voldoet aan de gestelde normen voor vochtgehalte, zijn de verkregen resultaten slechts oriënterend. Herbemonstering mag hierbij niet plaatsvinden.

De ongeschoonde inhoud van een silo groter dan 200 ton, die met de hiervoor goedgekeurde apparatuur wordt bemonsterd, komt hiervoor niet in aanmerking.

Dr. E. Casteleijn,
secretaris vaste commissies
pootaardappelen en zaaizaden